

Wykład:

POLITYKA BUDŻETOWA

Polityka budżetowa

Polityka budżetowa - polega na manipulowaniu dochodami i wydatkami budżetowymi.

Polityka budżetowa wpływa na:

- wielkość całkowitych wydatków (AD), co w efekcie powoduje zmiany poziomu PKB, zatrudnienia i inflacji (przynajmniej w krótkim okresie),
- konsumpcję zbiorową (tworzenie dóbr publicznych),
- konsumpcję indywidualną (poprzez podatki i transfery),
- inwestycje publiczne (finansowane z budżetu),
- inwestycje prywatne (poprzez sterowanie wysokością podatków oraz ulgami podatkowymi).

Polityka budżetowa - narzędzia i funkcje

Narzędzia polityki budżetowej:

1. wydatki
2. podatki

Funkcje budżetu:

1. stabilizacyjna
2. redystrybucyjna
3. alokacyjna
4. informacyjna

Ekspansywna i restrykcyjna polityka budżetowa

Ekspansywna polityka budżetowa - polega na zwiększaniu wydatków budżetowych przy utrzymaniu obowiązujących stawek podatkowych lub ich zmniejszeniu.

Restrykcyjna polityka budżetowa - polega na zmniejszaniu wydatków budżetowych przy utrzymaniu obowiązujących stawek podatkowych lub ich zwiększeniu.

Polityka budżetowa w warunkach:	
recesji	inflacji
<ul style="list-style-type: none">- zwiększanie wydatków (powoduje wzrost popytu zagregowanego i ożywienie koniunktury gospodarczej),- zmniejszanie podatków od dochodów osób fizycznych (wzrost popytu konsumpcyjnego) oraz podatku od dochodów osób prawnych (wzrost popytu inwestycyjnego).	<ul style="list-style-type: none">- zmniejszanie wydatków (powoduje spadek popytu zagregowanego),- zwiększanie podatków od dochodów osób fizycznych (spadek popytu konsumpcyjnego) oraz podatku od dochodów osób prawnych (spadek popytu inwestycyjnego),- zmniejszanie stawek podatku VAT oraz akcyzy (bezpośrednio wpływa na spadek cen towarów objętych tymi podatkami).

Reforma Andrew Mellona

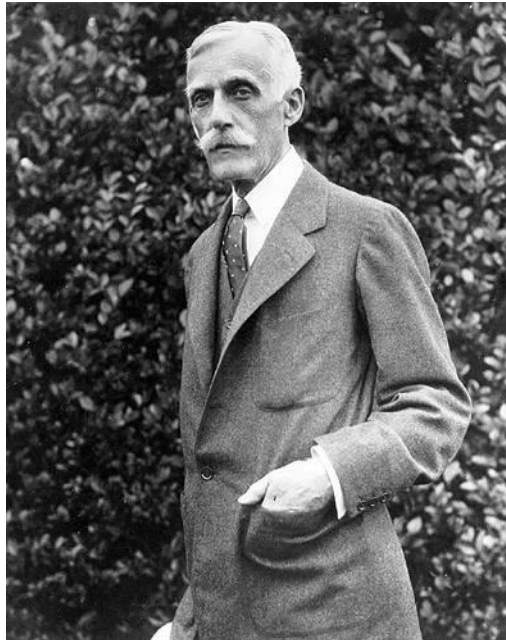
W 1921 zredukowano wszystkie stawki podatku dochodowego (w tym najwyższą z **73%** do **58%**); w czerwcu 1924 r. najwyższa stawka opodatkowania spadła do **46%** (a w latach 1926 i 1928 obniżano dalej stawki opodatkowania – najwyższa stawka od dochodów ponad 100 000 USD osiągnęła poziom **25%**).

Efekty: lata 20-te okresem boomu gospodarczego, nominalny PNB wzrósł z 69,6 mld do 103,1 mld \$; **realny PNB wzrósł o 54%** a produktywność o 66,5 %; produkcja przemysłowa podwoiła się.

Andrew Mellon o podatkach

*"Historia opodatkowania pokazuje, iż **podatki nadmierne nie są płacone**. Wysokie stawki w sposób nieunikniony wywierają presję na podatnika, zmuszając go do wycofania kapitału z produkcyjnych zastosowań i zainwestowania go w zwolnione z podatków papiery wartościowe lub znalezienia innych, zgodnych z prawem metod unikania realizacji podlegającego opodatkowaniu dochodu. W rezultacie źródła dochodu do opodatkowania wysychają".*

Andrew Mellon – sekretarz skarbu w rządzie republikanina Warrena G. Hardinga

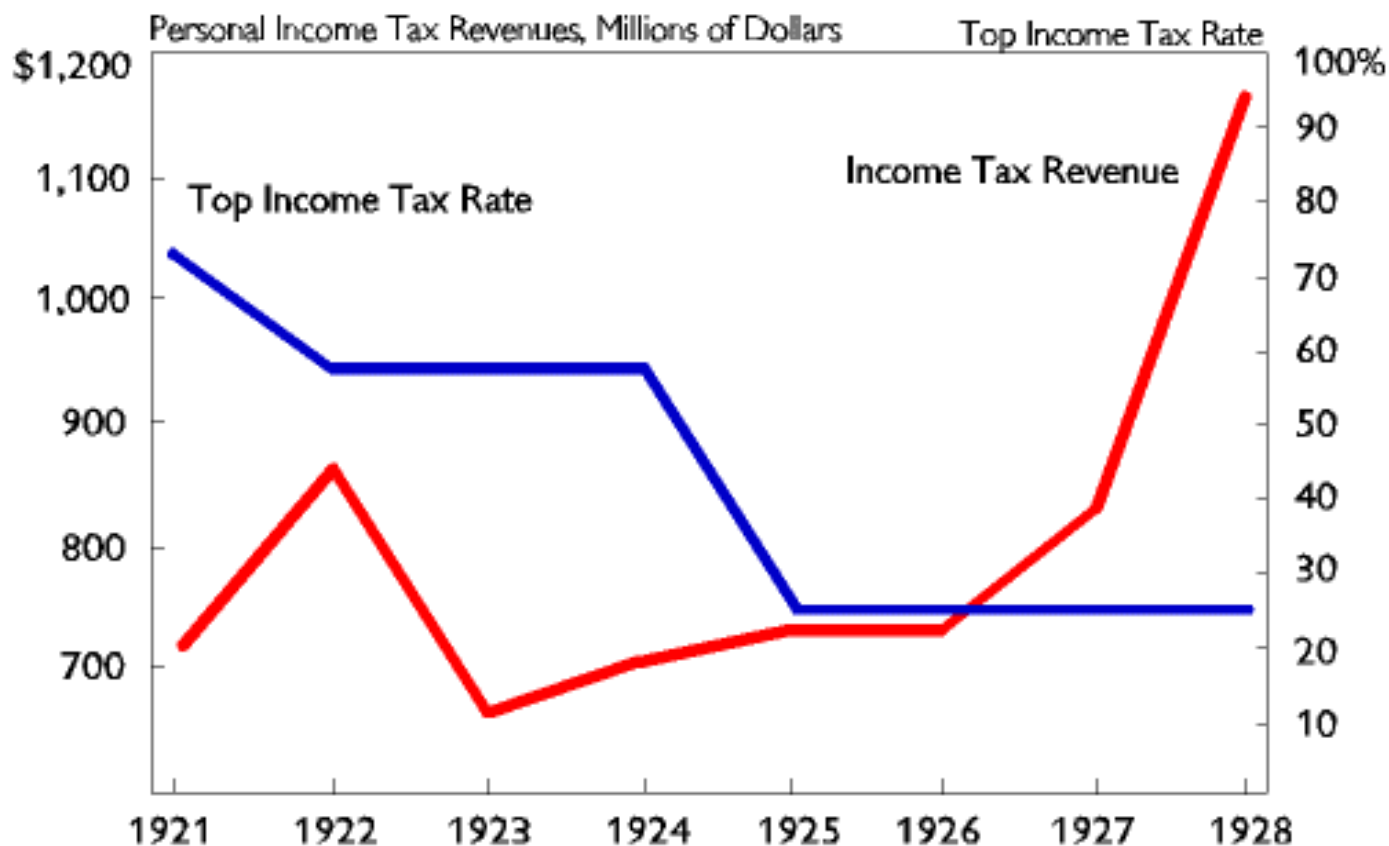
Reforma Andrew Mellona

W 1921 zredukowano wszystkie stawki podatku dochodowego (w tym najwyższą z **73%** do **58%**); w czerwcu 1924 r. najwyższa stawka opodatkowania spadła do **46%** (a w latach 1926 i 1928 obniżano dalej stawki opodatkowania – najwyższa stawka od dochodów ponad 100 000 USD osiągnęła poziom **25%**).

Efekty: lata 20-te okresem boomu gospodarczego, nominalny PNB wzrósł z 69,6 mld do 103,1 mld \$; **realny PNB wzrósł o 54%** a produktywność o 66,5 %; produkcja przemysłowa podwoiła się.

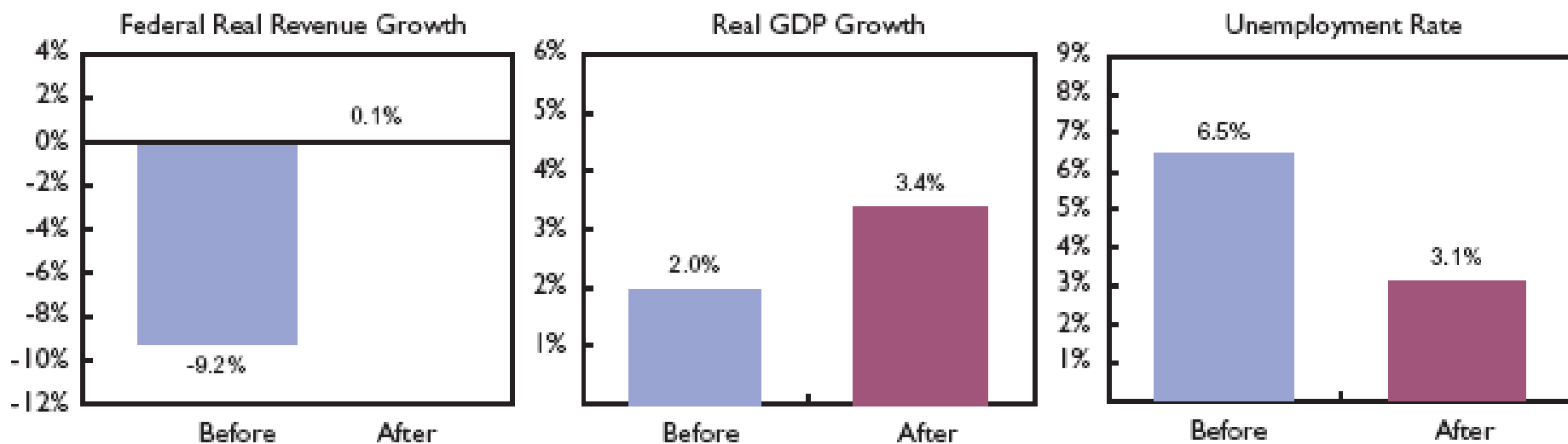
Lower Tax Rates in the 1920s Meant More Tax Revenue

Sources: Tax Foundation; Joint Economic Committee, "The Mellon and Kennedy Tax Cuts: A Review and Analysis," Staff Study, June 18, 1982.

Wskaźniki gospodarcze 4 lata przed i 4 lata po reformach podatkowych

Before and After: Revenue, Output, and Employment
Annual average rate over four-year period before and four-year period after the tax cut

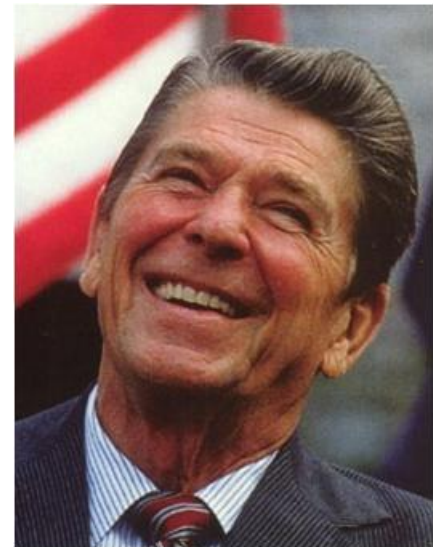
Source: Fiscal year U.S. budget data.

Kampania Reagana

Dla uzyskania poparcia elektoratu potrzebna była **oferta konkretnych korzyści dla całego społeczeństwa**. Redukcja podatków mogła stać się taką ofertą pod warunkiem, iż została by tak zaprojektowana, by nie była narażona na zarzut, iż jest „polityką dla bogaczy”. Zgłoszona przez Kempa i Rotha **propozycja powszechnej i równej, 30% obniżki podatku dochodowego** spełniała ten warunek.

Problem z redukcją podatków polegał na tym, iż według wszelkiego prawdopodobieństwa musiała ona spowodować wzrost deficytu budżetowego, co dla elektoratu Republikanów było trudne do zaakceptowania.

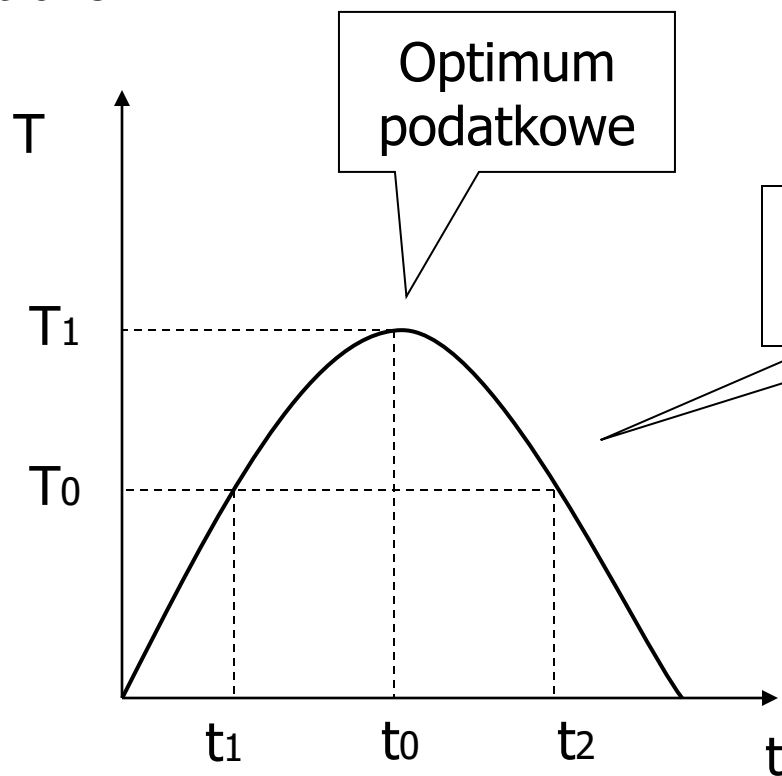
Źródło: Filipowicz L.: Amerykańska ekonomia podaży, 1992

Krzywa Laffera

Wpływy
podatkowe

Krzywa
Laffera

Stopa
podatkowa

Wpływ ustaw podatkowych na wielkość zobowiązań podatkowych w USA w latach 1981 –1986 (mld dol.)

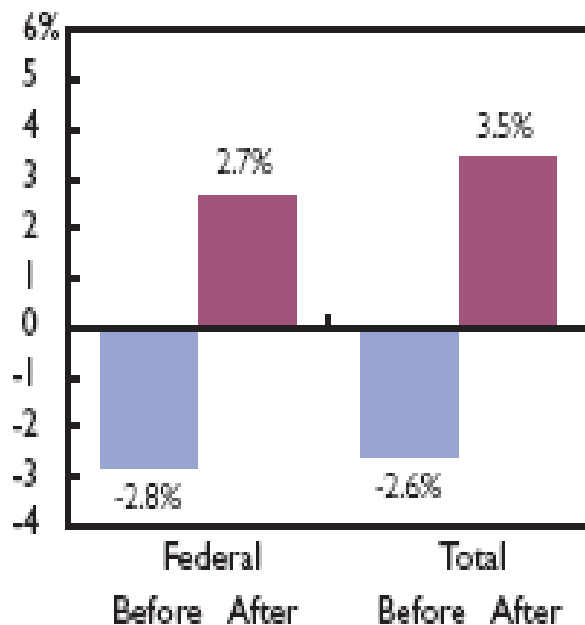
Wyszczególnienie	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Economic Recovery Tax Act of 1981	-8,9	-62,4	-111,3	-147,2	-190,8	-233,3
Tax Equity and Fiscal Responsibility Act of 1982	-	2,7	24,8	33,9	42,2	57,4
Tax Reform Act of 1984	-	-	-	3,8	12,8	20,2
Ogółem	-8,9	-59,7	-86,5	-109,5	-135,8	-155,7

Wskaźniki gospodarcze 4 lata przed i 4 lata po reformach podatkowych

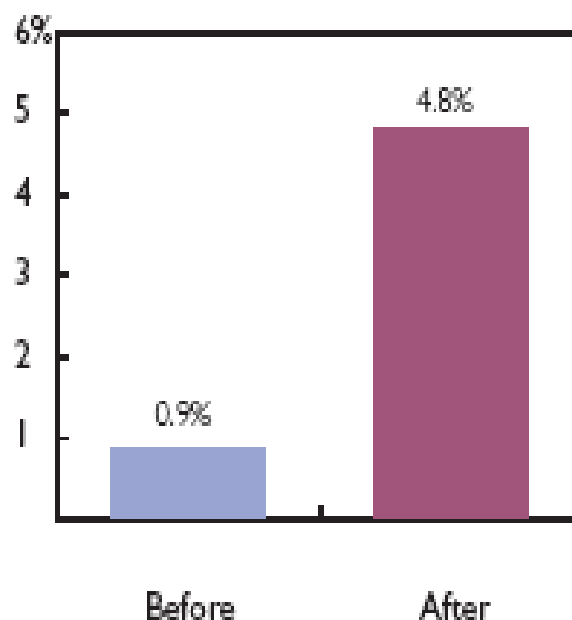
Before and After: Revenue, Output, and Employment

Annual average rate over four-year period before and four-year period after the tax cut

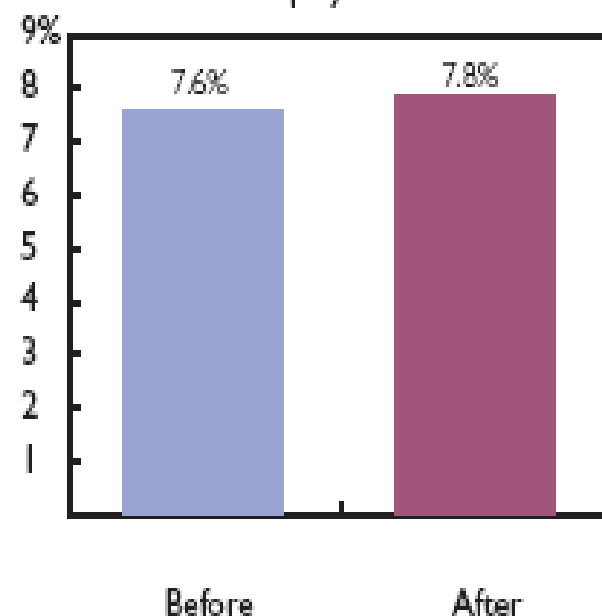
Real Income Tax Revenue Growth

Real GDP Growth

Unemployment Rate

Source: U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis, National Income and Product Accounts dataset.

Czasy Reagana, 1981-1989

Stopa wzrostu:

3,2% rocznie (w latach 1974-1981 2,8%, w latach 1989-1995 2,1%)

Mediana dochodów amerykańskich rodzin:

Wzrost z \$ 37,868 do \$ 42,049 (w latach 1974-1981 bez zmian, w latach 1989-1995 spadek o \$ 1,438)

Zatrudnienie:

17 mln nowych miejsc pracy /średnio 2 mln rocznie/

Inflacja:

1980 CPI = 13,5%, **1988 CPI = 4,1%**

Supply-side czy demand-side economics?

Wydatki budżetowe

FY 1981 = 867,7 mld \$ FY 1989 = 1057,2 mld \$

Wydatki na obronę

FY 1981 = 198,2 mld \$ FY 1989 = 285,9 mld \$

Dług publiczny

FY 1981 = 1004,7 mld \$ FY 1989 = 2025,2 mld \$

Reforma CIT w Polsce

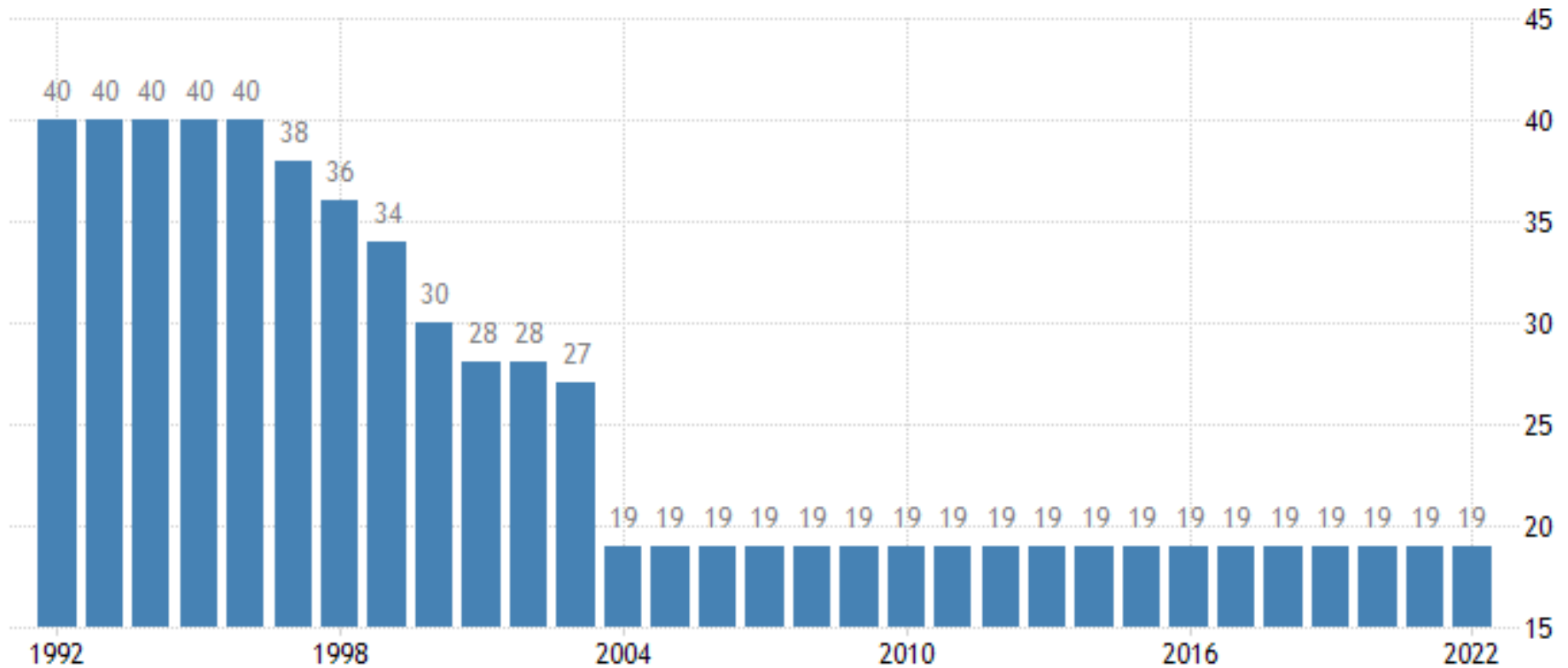
W Polsce w 1997 r. CIT wynosił jeszcze 38%.

W kolejnych latach CIT był obniżany:

1998	36%
1999	34%
2000	30%
2001	28%
2002	28%
2003	27%
2004	19%

Jak obniżka CIT mogła wpłynąć na wpływy podatkowe oraz koniunkturę gospodarczą?

Corporate Income Tax Rate (CIT) w Polsce

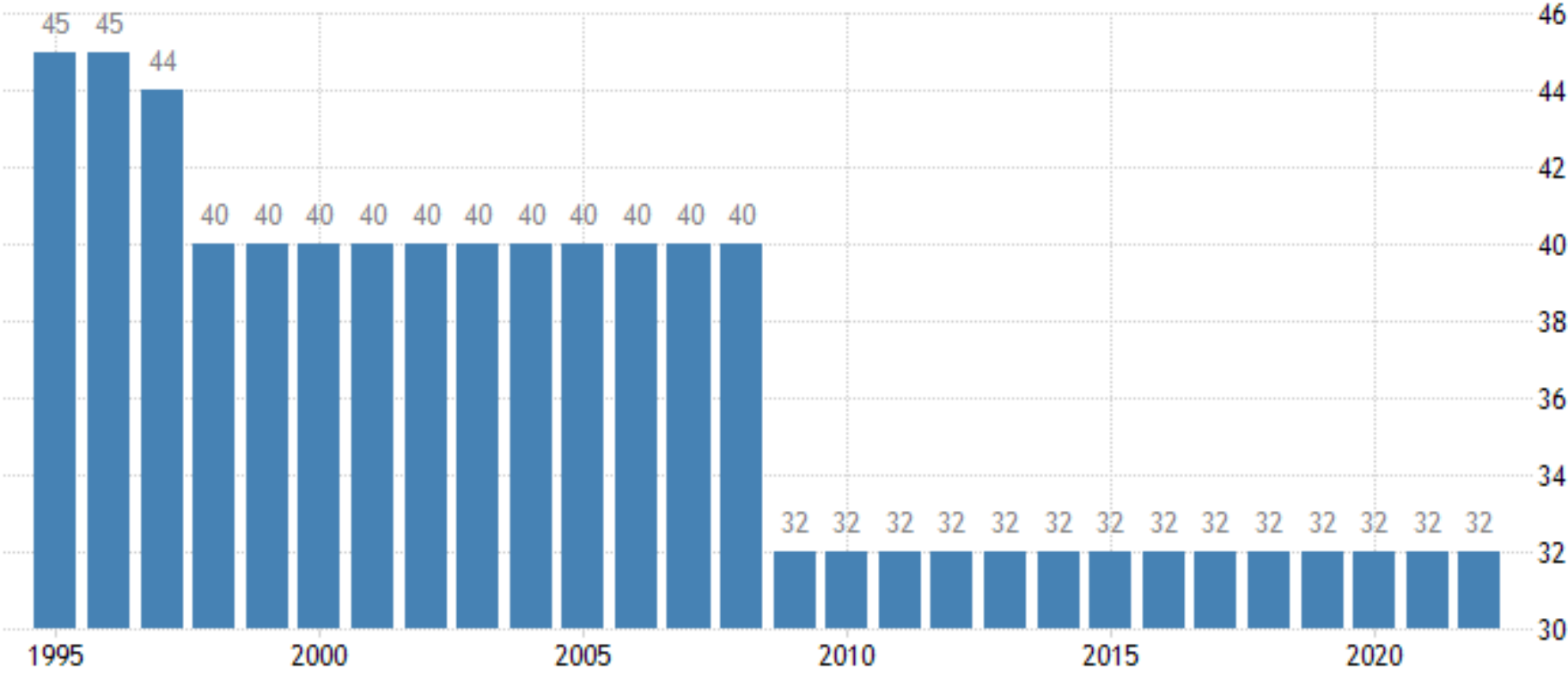

Koniunktura gospodarcza i wpływy podatkowe z tytułu CIT, Polska 2000-2006

Wskaźnik	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wzrost gospodarczy	4.3	1.2	1.4	3.9	5.3	3.6	6.2
Stopa bezrobocia	16.1	18.2	19.9	19.6	19.0	17.7	13.8
Stopa zatrudnienia	55.0	53.4	51.5	51.2	51.7	52.8	54.5
Wzrost zatrudnienia	-1.6	-2.2	-3.0	-1.2	1.3	2.3	3.3
Inflacja	10.1	5.3	1.9	0.7	3.6	2.2	1.3
Deficyt budżetowy / PKB	-3.0	-5.1	-5.0	-6.3	-5.7	-4.3	-3.8
Dług publiczny / PKB	36.8	37.6	42.2	47.1	45.7	47.1	47.6
CIT – stawka (w %)	30	28	28	27	19	19	19
CIT – wpływy (w mld zł)	16,9	13,2	15,0	15,0	18,0	20,8	25,3
Stopa procentowa NBP	21,5	14.0	7,50	5.75	7.00	4.75	4,25

CIT wpływy (mld zł) 2007: **32,2**; 2008: **34,6**; 2009: **30,8**; 2010: **27,9**.

Personal Income Tax Rate (PIT) w Polsce, stopa krańcowa

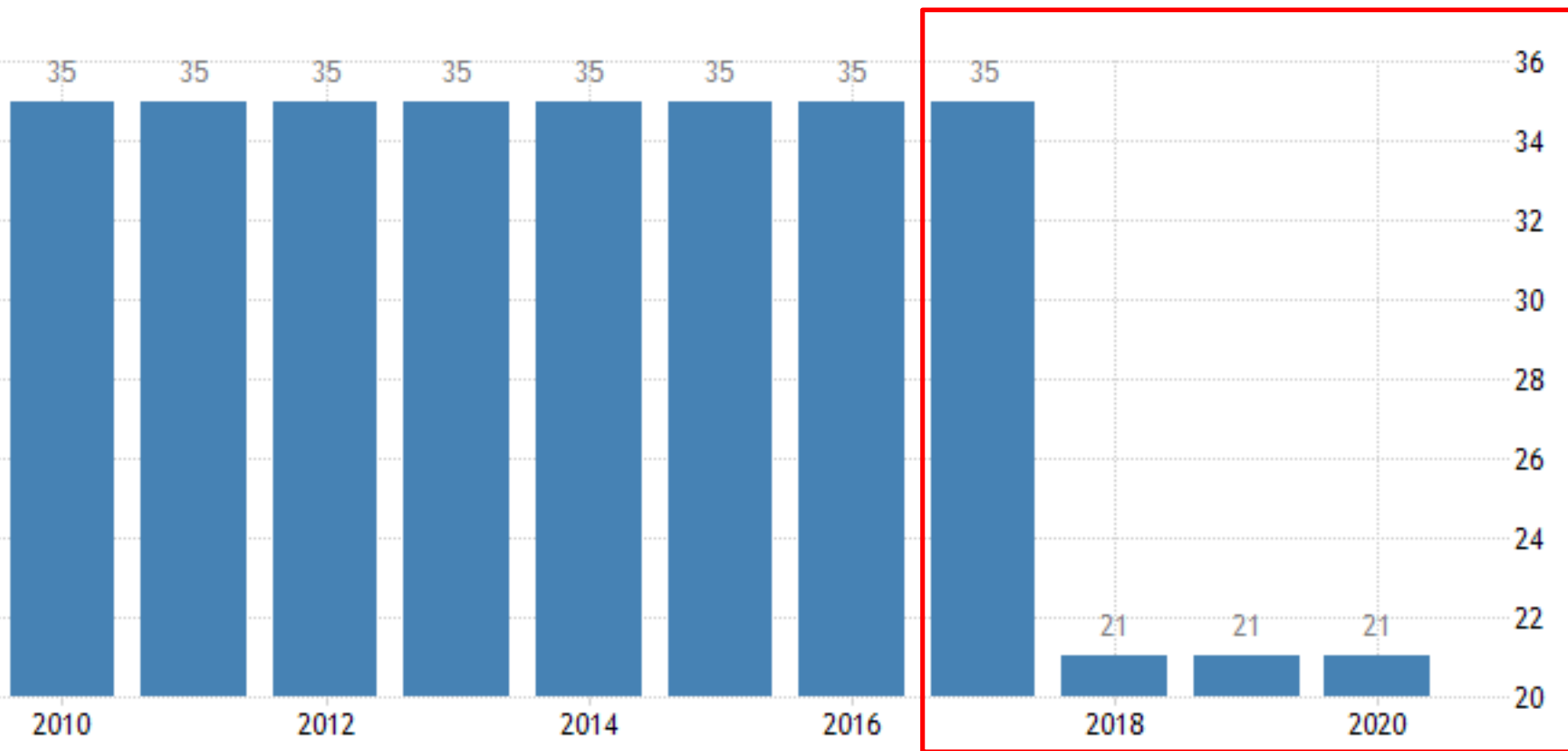
Donald Trump

Od 20.01.2017

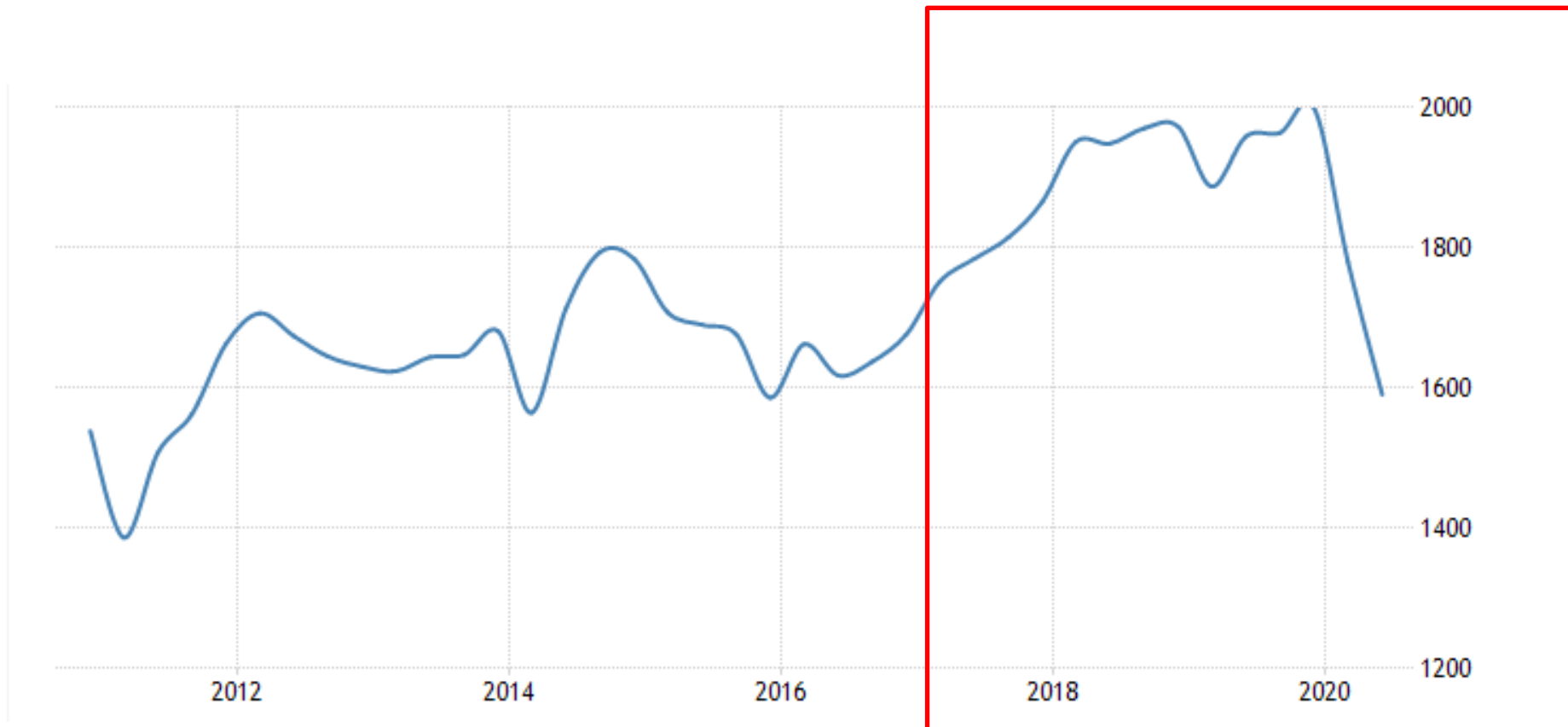
"Make America Great Again"

Corporate Income Tax Rate (CIT) w USA

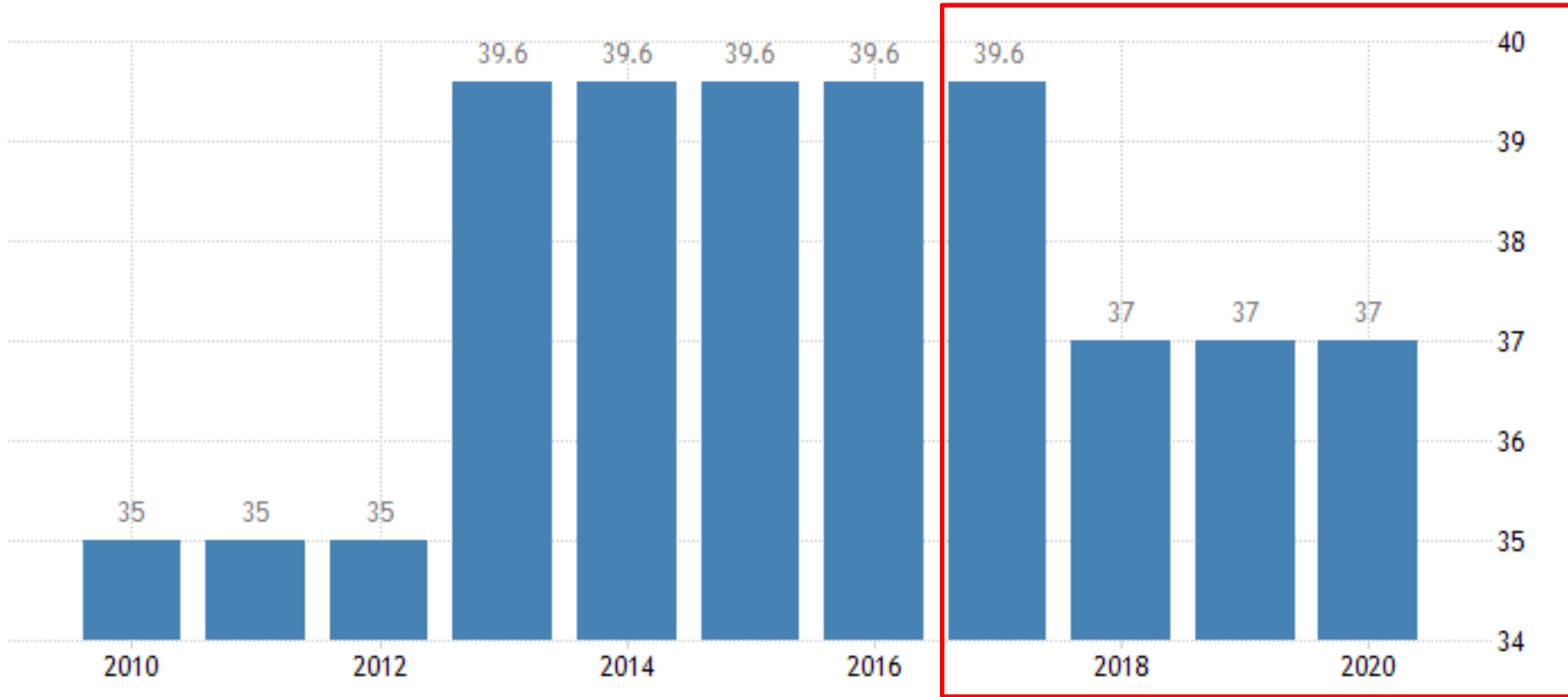

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | INTERNAL REVENUE SERVICE

Zyski korporacji w USA (w mld USD)

Krańcowa stopa opodatkowania dochodów osobistych (IIT) w USA

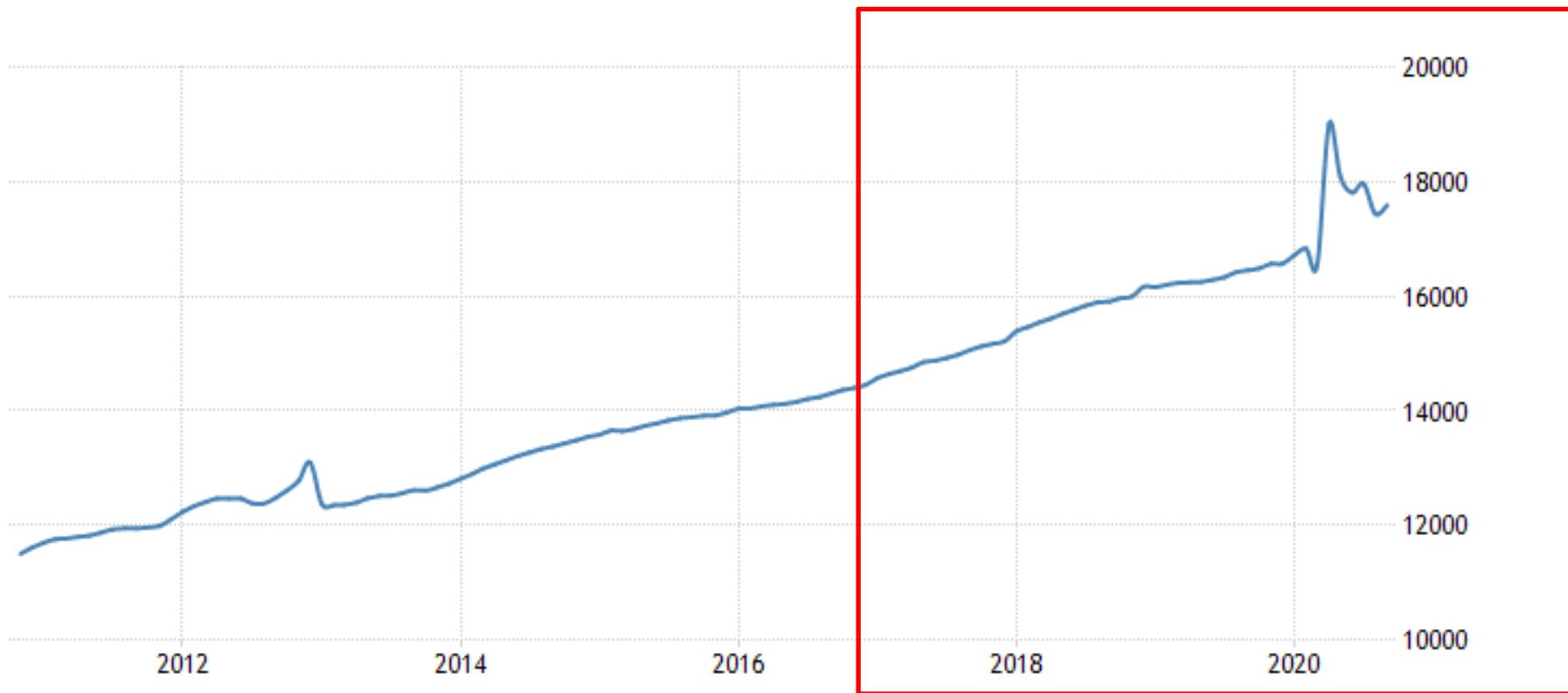

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | INTERNAL REVENUE SERVICE

Najwyższa stawka podatku dochodowego od osób fizycznych w USA wynosi **37%** dla osób o dochodach powyżej 500 tys. USD rocznie (lub 600 tys. USD łącznie dla małżeństw).

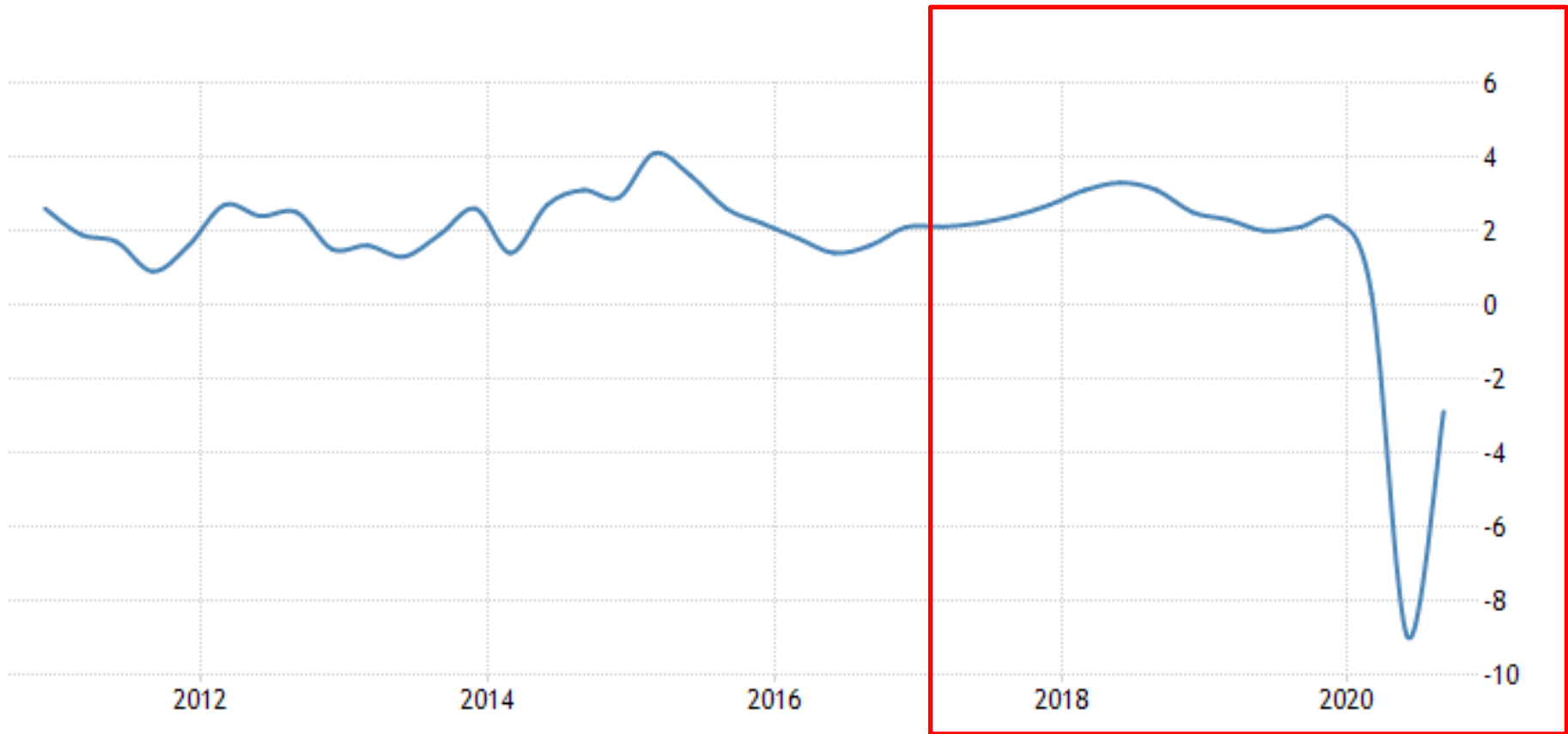
Źródło: <https://tradingeconomics.com/united-states/>.

Dochody dyspozycyjne w USA (w mld USD)

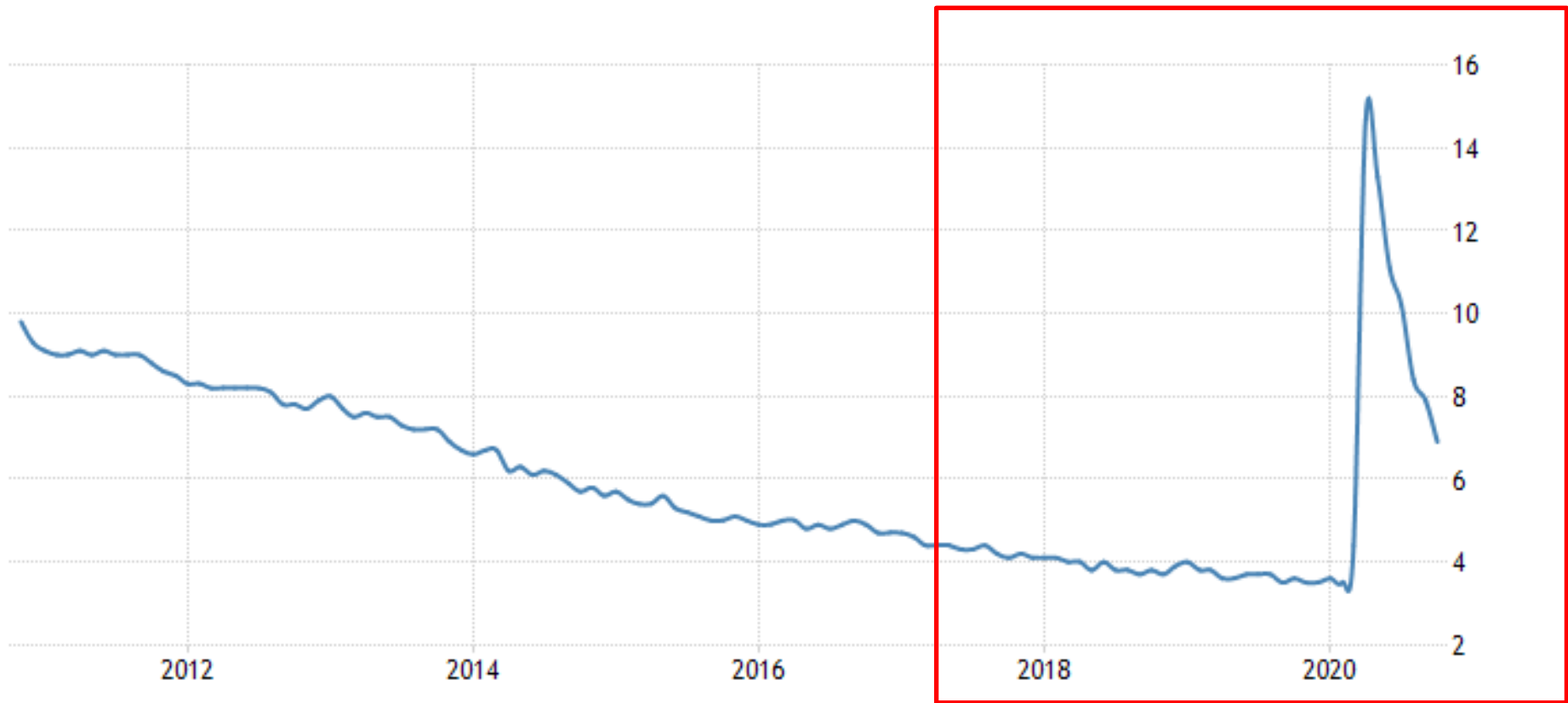
SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF ECONOMIC ANALYSIS

Stopa wzrostu PKB w USA

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF ECONOMIC ANALYSIS

Stopa bezrobocia w USA

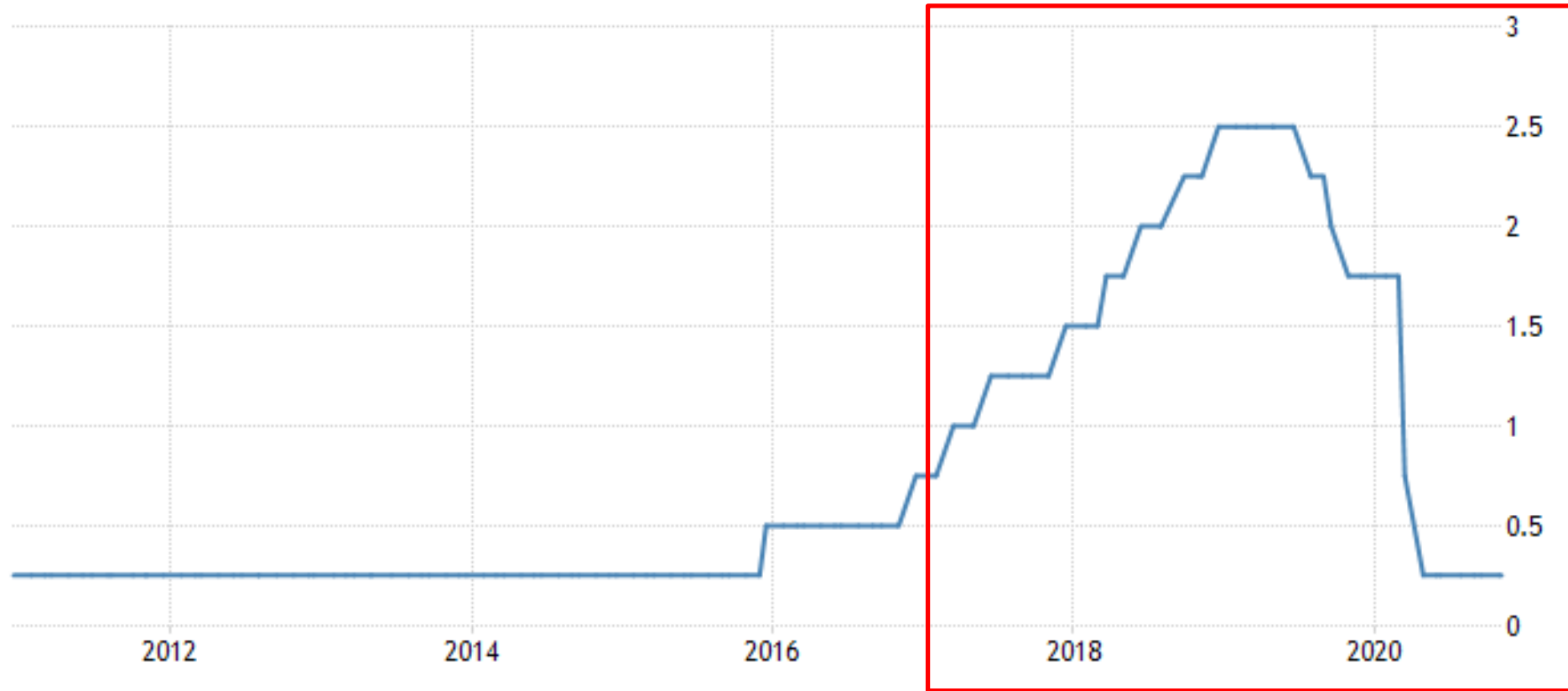
SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS

Stopa inflacji w USA

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS

FED funds rate USA

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | FEDERAL RESERVE

Wzrost opodatkowania w 1993 r.

Individual Income Tax

Rodziny o dochodach:

powyżej 140 000 USD miały płacić podatek w wysokości 36%

powyżej 250 000 USD miały płacić podatek w wysokości 39,6%

wcześniej krańcowa stopa opodatkowania wynosiła 31%

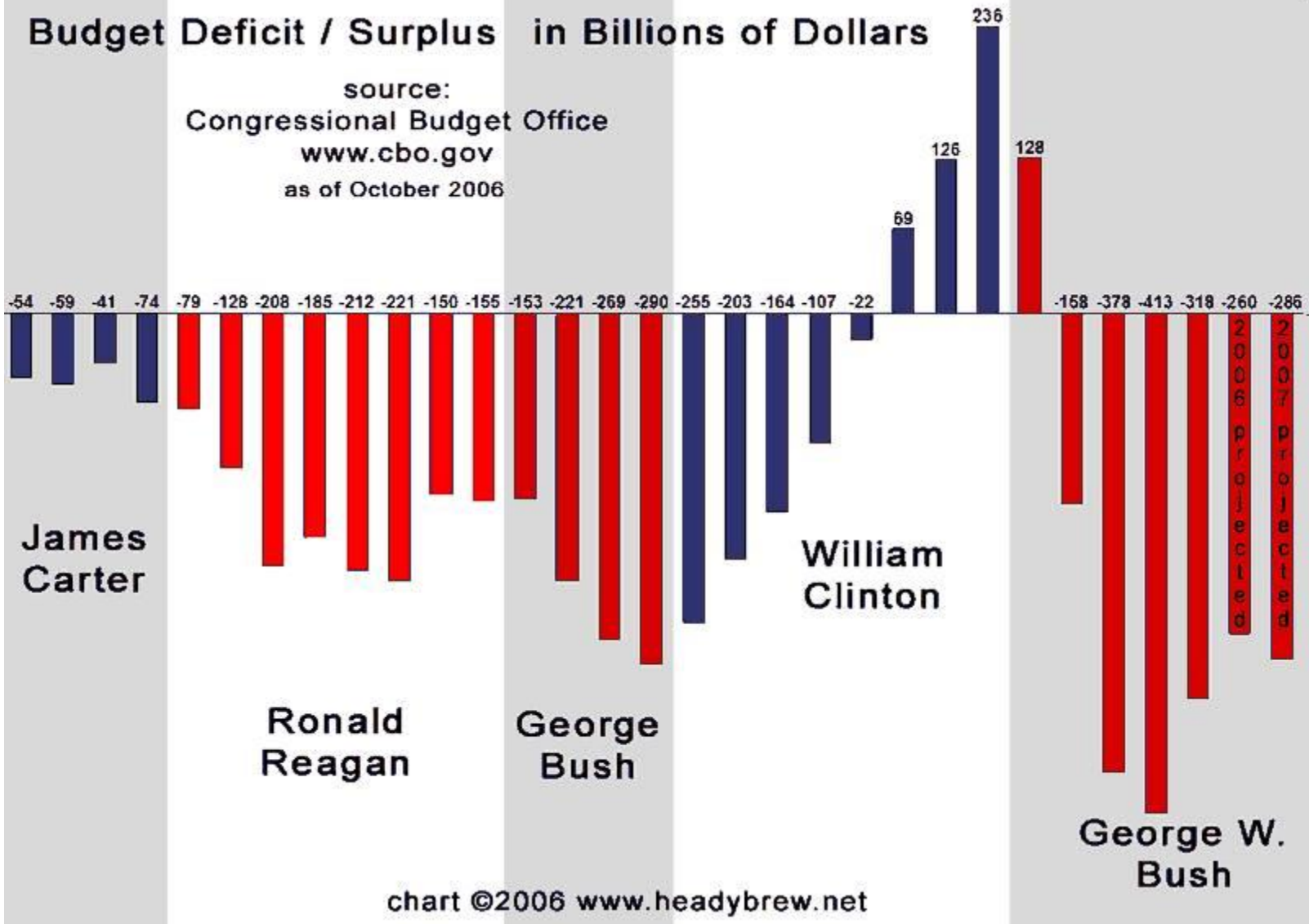
Corporate Income Tax

wzrost z 34% do 35%

Budget Deficit / Surplus in Billions of Dollars

source:
 Congressional Budget Office
www.cbo.gov
 as of October 2006

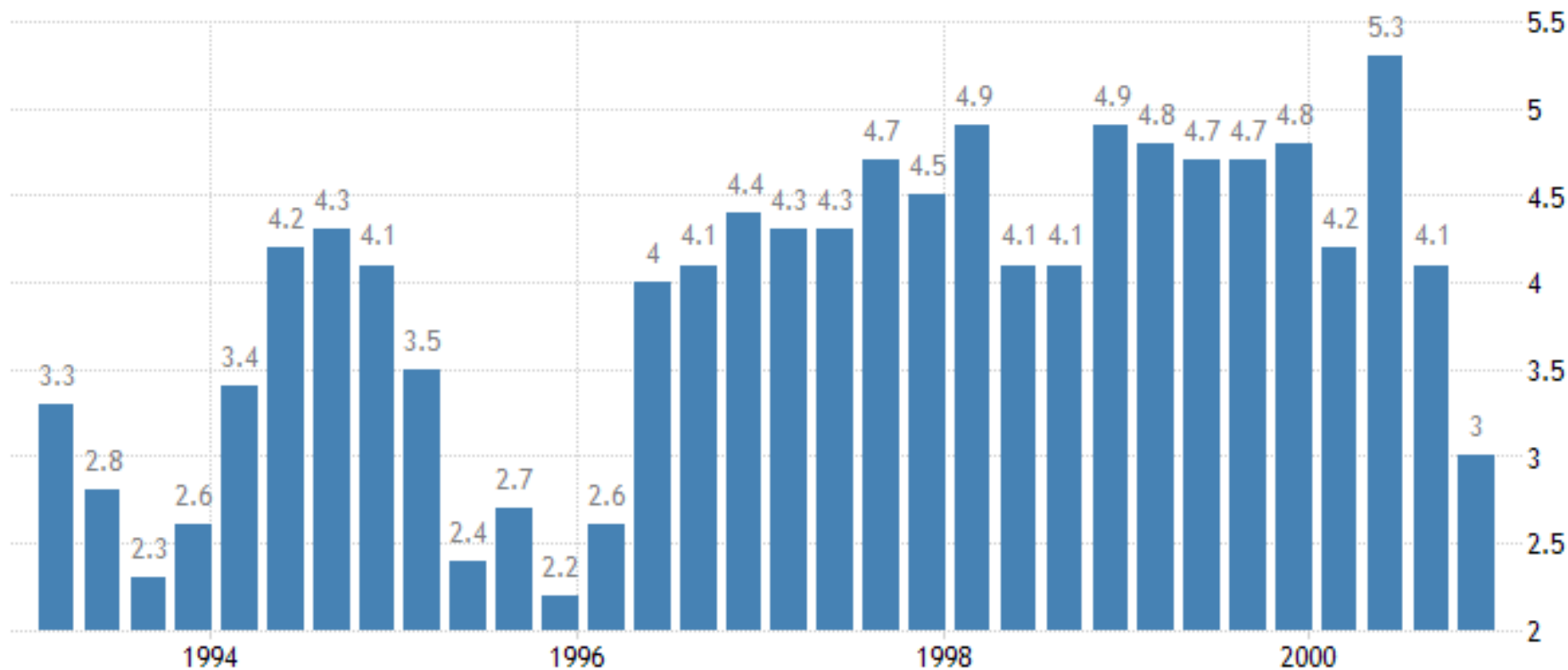

Polityka fiskalna B. Clintona

Clinton wprowadził w 1993 r. do systemu podatkowego IIT, gdzie istniały stawki 15%, 28% i 31% , nową stawkę 36% dla dochodów powyżej 140,000 USD w przypadku małżeństw i 115,000 USD dla osób samotnych oraz 39.6% dla podatników o dochodach powyżej 250,000 USD. CIT został podniesiony z 34% do 35%.

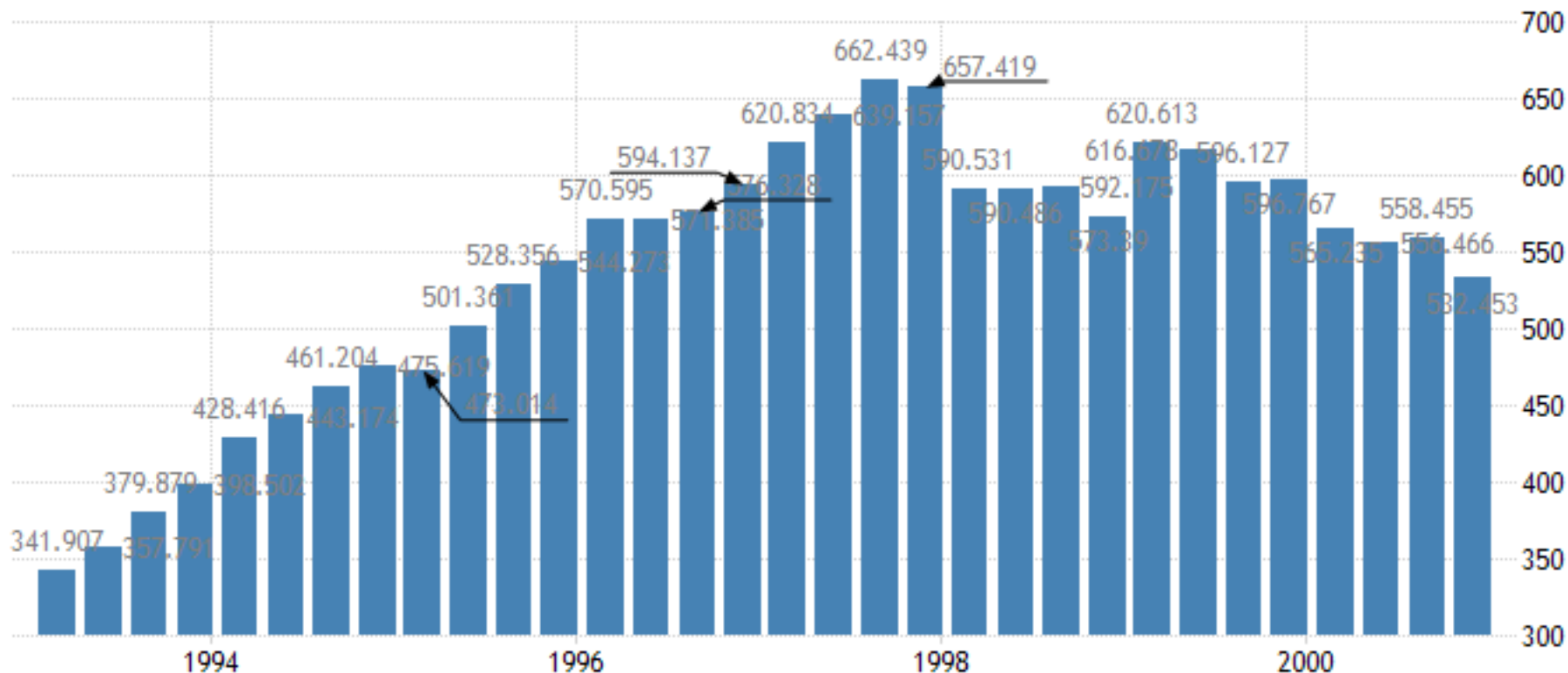
Wskaźnik	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Stopa wzrostu GNP (%)	3,3	2,7	4,0	2,5	3,7	4,5	4,2	4,5	3,7
Stopa bezrobocia (%)	7.3	6.8	5.8	5.5	5.2	4.7	4.5	4.1	3.9
Inflacja (CPI) (%)	2,9	2,7	2,7	2,5	3,3	1,7	1,6	2,7	3,4
Wpływy budżetowe (mld \$)	1091	1155	1259	1351	1453	1579	1722	1828	2026
Wpływy budżetowe (% GDP)	17,5	15,7	18,1	18,5	18,9	19,3	20,0	20,0	20,9
Individual Income Tax (mld \$)	476	510	543	590	656	738	829	880	1005
Corporate Income Tax (mld \$)	100	118	140	157	172	182	189	185	207
Excise Tax (w mld \$)	46	48	55	58	54	57	58	70	69
Wydatki budżetowe (mld \$)	1382	1410	1462	1516	1561	1601	1653	1705	1789
Wydatki budżetowe (% GDP)	22,1	21,4	21,0	20,7	20,3	19,6	19,2	18,6	18,4
Saldo budżetu (mld \$)	-290	-255	-203	-164	-107	-22	+69	+126	+236
Saldo budżetu (% GDP)	-4,7	-3,9	-2,9	-2,2	-1,4	-0,3	+0,8	+1,4	+2,4
Dług publiczny (mld \$)	3000	3248	3433	3604	3734	3772	3721	3632	3410
Dług publiczny (% GDP)	48,1	49,4	49,3	49,2	48,5	46,1	43,1	39,8	35,1

Stopa wzrostu PKB w USA, 1993-2000

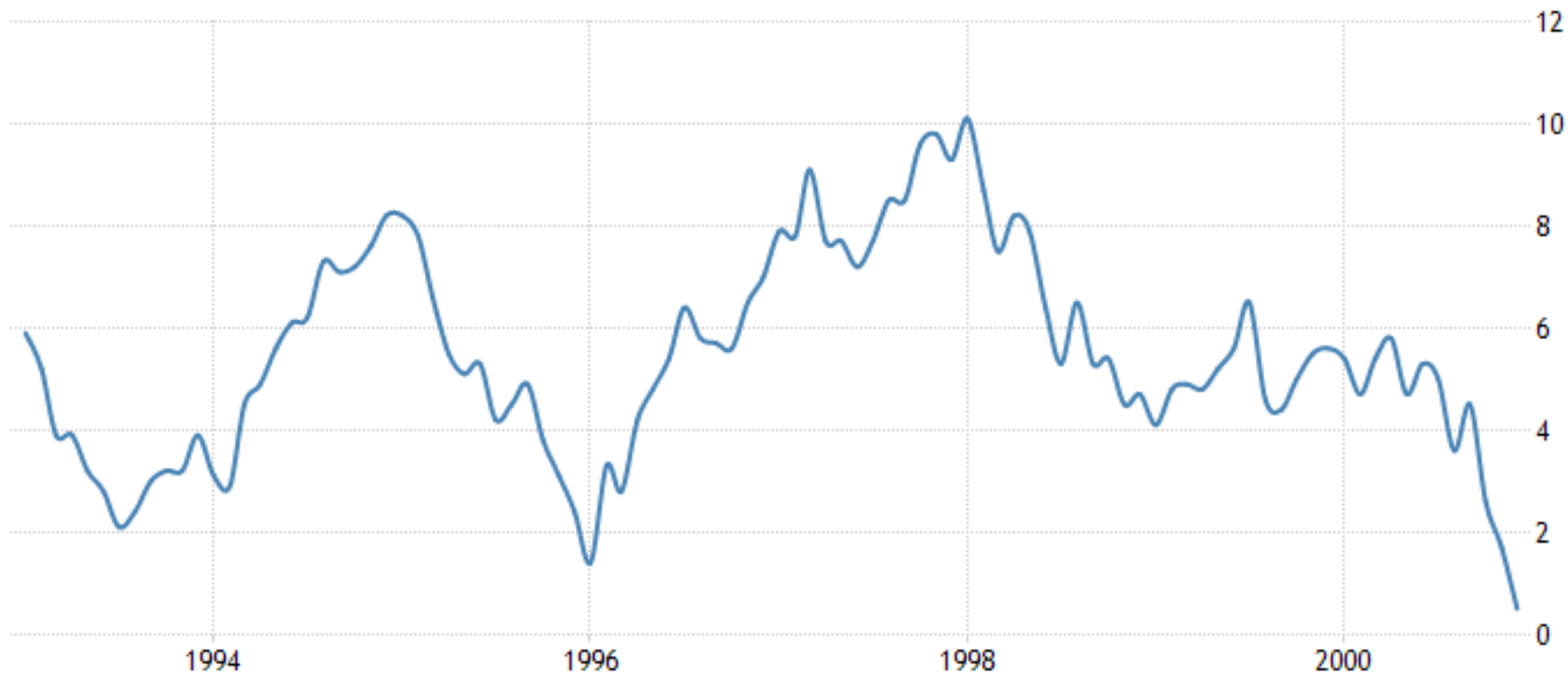
SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF ECONOMIC ANALYSIS

Zyski korporacji w USA, 1993-2000

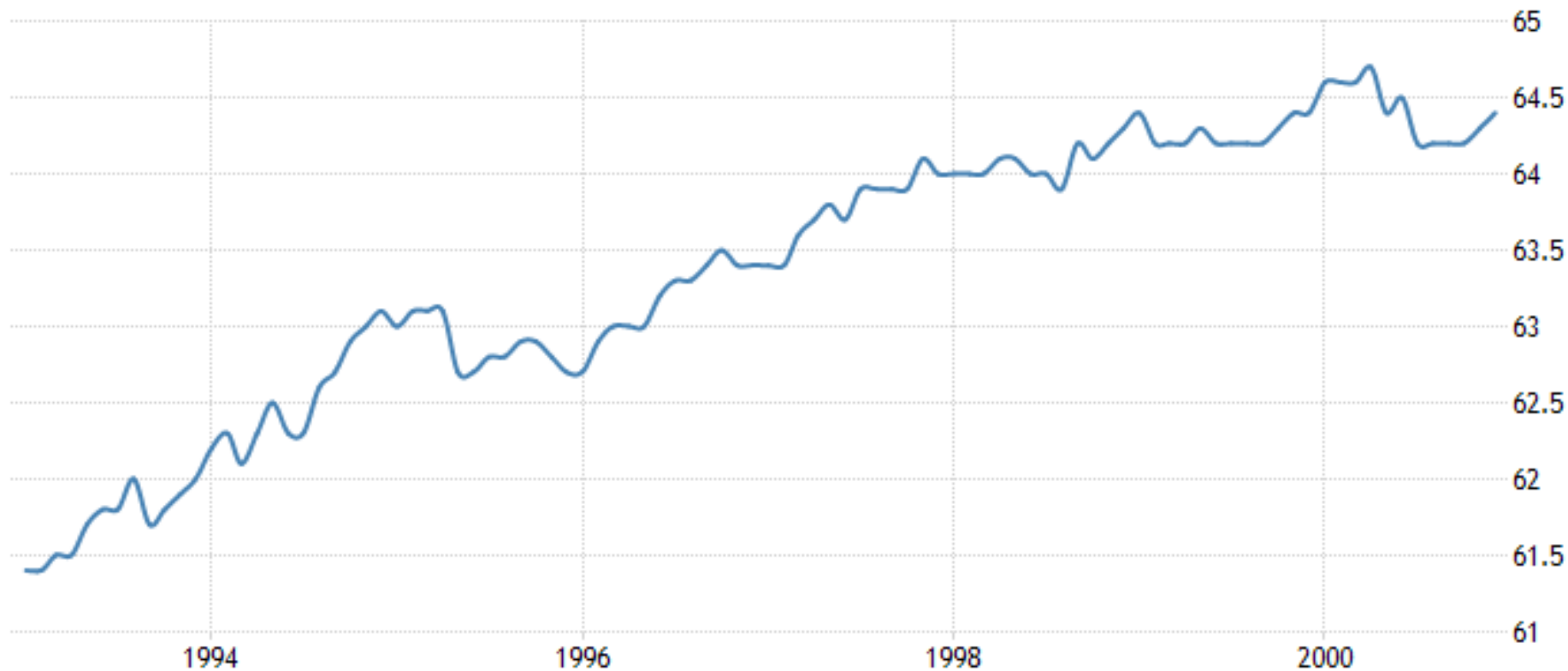
SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF ECONOMICS ANALYSIS

Produkcja przemysłowa w USA (% wzrost), 1993-2000

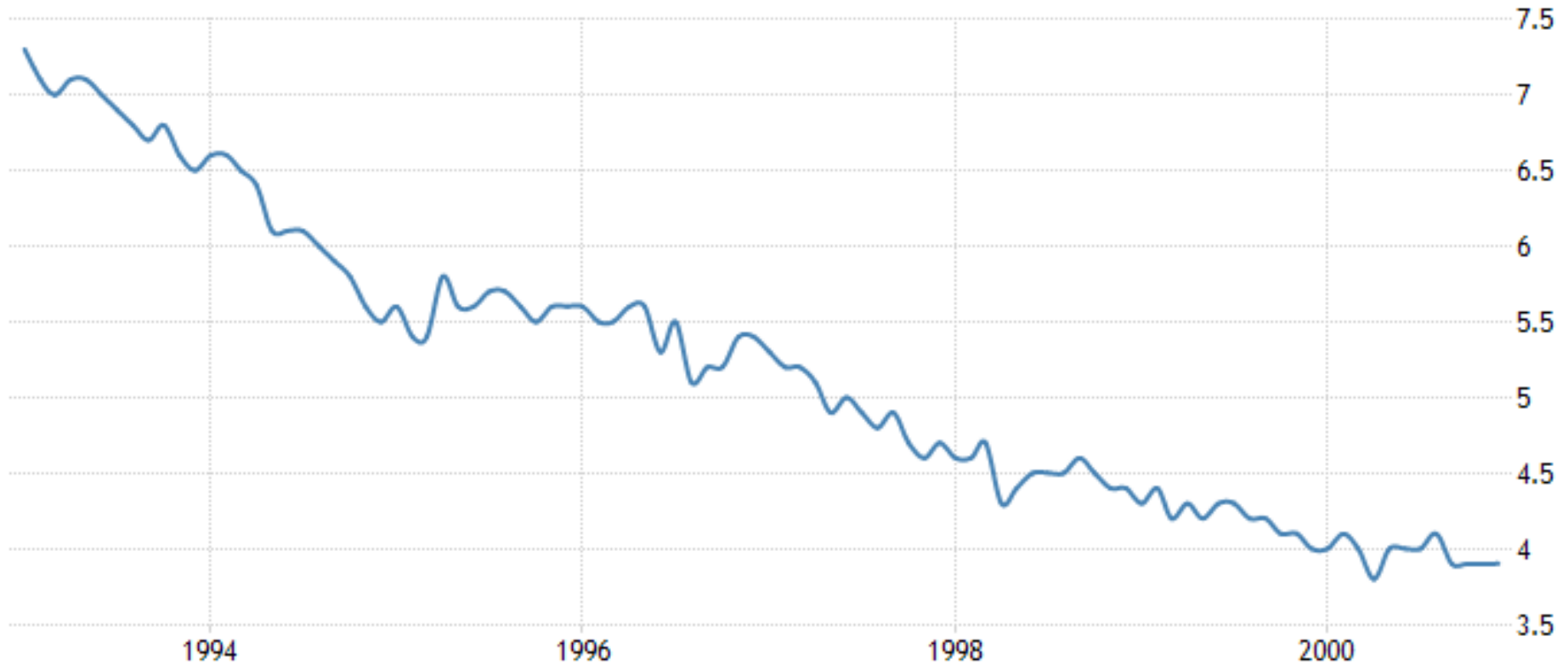
SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | FEDERAL RESERVE

Stopa zatrudnienia w USA, 1993-2000

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS

Stopa bezrobocia w USA, 1993-2000

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS